

ואמרין: מי שמכשיר שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה סובר אפילו כרבי יהושע כמו שאמרנו, ומאן דפסל מה טעמו, הרי חסרה רק מקצת המנחה ואי אפשר ללמוד מדברי רבי יהושע לגבי זבח?

אמר לך, שאני הכא, דאמר קרא "והרים הכהן מן המנחה" — עד דאיתא לכולה מנחה יקטיר, ואי לא, לא יקטיר, ואידך מי שמכשיר דורש הפסוק, "מן המנחה" — שהיתה כבר שלמה בשעת קמיצה, ואף על פי שעכשיו אינה שלמה, יקטיר⁽³²⁾.

איתביה רבי יוחנן לריש לקיש: אם עד שלא פרקה למערכת לחם הפנים נפרס — נחסר לחמה, הלחם פסול, ואין מקטיר עליו את הבזיכין, ואם משפרקה נפרס לחמה, הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין. ואמר רבי

אמר לך, שאני הכא, דאמר קרא "והרים הכהן מן המנחה" — עד דאיתא לכולה מנחה יקטיר, ואי לא, לא יקטיר, ואידך מי שמכשיר דורש הפסוק, "מן המנחה" — שהיתה כבר שלמה בשעת קמיצה, ואף על פי שעכשיו אינה שלמה, יקטיר⁽³²⁾.

איתביה רבי יוחנן לריש לקיש: אם עד שלא פרקה למערכת לחם הפנים נפרס — נחסר לחמה, הלחם פסול, ואין מקטיר עליו את הבזיכין, ואם משפרקה נפרס לחמה, הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין. ואמר רבי

איתביה רבי יוחנן לריש לקיש: אם עד שלא פרקה למערכת לחם הפנים נפרס — נחסר לחמה, הלחם פסול, ואין מקטיר עליו את הבזיכין, ואם משפרקה נפרס לחמה, הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין. ואמר רבי

הכתוב של אין בשר אין דם, בזה כיון שהקומץ הוא כאימורים נחשב כיש בשר, אולם לגבי זה שזריקה צריכה להתיר, בזה לא מועיל מה שהקומץ הוא כאימורים שהרי אין הקומץ מתיר האימורים שהרי הוא בבית אחת, ולכך צריך לומר שדין זה הוא רק לכתחלה, ולכך כיון שהוא לכתחלה כתב הרמב"ם שלכתחלה לא יקטיר, אף שלגבי הגזרת הכתוב זה נחשב כיש בשר, אולם כיון שיש סברא אין מקטיר לכתחלה אולם אם הקטיר הורצה שאין דין זה מעכב וכמו שנתבאר.

32. בדין המבואר בסגיינתנו שאף במנחה יש הדין של אין בשר אין דם, ואם נאבדו השיריים אינו יכול להקטיר הקומץ, לכאורה כמו שבבשר מבואר שצריך שישאר כזית בשר או כזית מהאימורין, אף בשיריים של מנחה צריך שישאר

זריקה, יש דין שהקומץ במנחה הוא כמו אימורים לזבח ובכל הקטרת קומץ יש קיום של הקטרת אימורים. ומעתה אפשר לומר שזה הטעם שבקומץ שאבדו השיריים אם הקטיר הורצה, שכיון שקומץ הרי הוא כמו אימורים אם כן אף שנאבדו השיריים אולם הרי בדין יש בשר מועיל אף אם יש אימורים וכיון שהקומץ הוא כאימורים מועיל בזה הקטרה,

אולם אם כן ישאר קשה שאף לכתחלה יוכל להקטיר ולמה כתב הרמב"ם שרק בדיעבד אם הקטיר הורצה.

ובאר הקהלות יעקב, שבדין זה של אין בשר אין דם יש שני דינים, אחד שכל שאין בשר הרי הוא גזרת הכתוב שאין זריקה, ומלבד זאת יש דין שהזריקה צריכה להתיר וכמו שהבאנו לעיל בשם רש"י, ואם כן אף שנאמר שהקומץ הוא כמו אימורים אולם כל זה מועיל לגבי הגזרת

שלמה, פרט למנחה שחפרה שאין שייריה נאכלין, וכן שחפר קומצה אין שייריה נאכלין, שצריך שיירי מנחה שנעשתה כהלכתה, וקומץ החסר פסול, וכן שלא הקטיר מלבונתה כלום, שהקטרת לבונה מעכבת, אבל אם הקטיר קצת, נאכלין השיריים.

וקשיא, תרי קראי ד"מסלתה" ו"מן המנחה" בחסרות למה לי, לאו חד למנחה שחפרה קודם קמיצה וחד לשיריים שחפרו בין קמיצה להקטרה, ותיובתא דרבי יוחנן בתרווייהו, שסובר שמנחה שחפרה קודם קמיצה ימלאנה, וכן למה שסובר ששיריים שחפרו בין קמיצה להקטרה מקטיר הקומץ עליהם!

ומתריצין: לא, חד למנחה שחפרה קודם קמיצה, דאי מביא מביתו וימלאנה כדעת רבי יוחנן — אין, כשרה, ואי לא — לא, וחד לשיריים שחפרו בין קמיצה להקטרה, דאף על גב דמקטיר קומץ עליה, אותן שיריים אסורין באכילה [שהרי הפסוק מן המנחה באכילת שיריים כתוב].

דדבר זה אם מותרים שיריים באכילה או לא איבעיא להו, לדברי האומר שיריים שחפרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן, אותם שיריים מה הן באכילה⁽³³⁾?

ותמהינן: ואמאי שתק? לימא ליה לרבי יוחנן, לחם הפנים שהוא של ציבור שאני, הואיל ואשתרי טומאה לגבייהו דציבור, שכתוב בקרבן תמיד "במועדו" שמשמעותו אפילו בשבת ובטומאה, אשתרי נמי חסרות — שחסר הלחם?

ואמרינן: אמר רב אדא בר אבהו, מזה שלא תירץ לו כך זאת אומרת, החסרון כבעל מום דמי, וכמו דאין היתר בעל מום בציבור אלא דינו שפסול כביחיד, כמו כן אין היתר לחסר בציבור.

יתיב רב פפא וקאמר להא שמעתא ששתק ריש לקיש ולא השיב לרבי יוחנן דציבור שאני, אמר ליה רב יוסף בר שמעיה לרב פפא, כראוי עשה שלא השיב כן, מי לא עסקינן מחלוקת דרבי יוחנן וריש לקיש גם במנחת [העומר] דהיא של ציבור והם חולקים, ומוכח מזה שאף בציבור יש פסול חסר, ולכך לא השיב ריש לקיש שדין הציבור שונה!

אמר רבי מלכיו: תנא חדא, כתוב "וקמץ משם מלא קמצו מסלתה" — שאם חפרה כל שהוא מעשרון סלת שצריך במנחה — פסולה, "משמנח" — שאם חפרה כל שהוא מלוג שמן שצריך במנחה — פסול. ותניא אידך, כתוב "והגתרת מן המנחה לאהרן ולבניו", מן המנחה — משמע מנחה

ממנו כזית.

ובלקוטי הלכות, והגרי"ז, הוכיחו מלשון הרמב"ם שמשמע שבשיריים של מנחה אף שנשאר רק כזית הרי הוא כשר, דלשון הרמב"ם נשאר מעט מן השיריים בכשרותן יקטיר הקומץ, ומשמע מזה שאף אם נשאר רק מעט

ולא כזית הדין הוא שיכול להקטיר הקומץ, אלא שזה צריך באור מה שונה דין מנחה מזבח, שזבח צריך שיהיה כזית ומנחה מועיל אף אם נשאר מעט.

33. התוספות הקשו מה ספק הגמרא אם שיריים

שמאלית, הא כל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין, ולכן אם קמץ בשמאל — פסול.

ומקשינן: הא בעינן ליה לפסוק לגופיה, לומר שיתן על כפו השמאלית ולא הימנית?

ומתריצין: "שמאלית" אחרינא כתיב בפסוק שאחר כך, "מן השמן אשר על כפו השמאלית".

ומקשינן: ואימא ששני פעמים "שמאלית" הרי זה מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, ונלמד דאף כף ימין של כהן כשרה בשמן דמצורע שבזה מדברת הפרשה?

ומשנינן: עוד "שמאלית" אחרינא כתיב [בטהרת מצורע עני], ואם באו הפסוקים למיעוט אחר מיעוט, למה צריך שלושה פסוקים? אלא מוכח שלמדים מזה, כאן שמאלית — בשמן דמצורע, ואין כשר במקום אחר שמאלית.

אמר זעירי, אמר קרא "והנותרת מן המנחה" יאכלו, ולא שחסרו שיריים דהם הנותרת מן הנותרת, דשיריים עצמן הרי הם נותרת, וכשחסרו הרי נותרת מן הנותרת, ורבי ינאי אמר, "מן המנחה" שהיתה כבר בשעת

הקמיצה שלמה, ואף על גב שחסרה אחר הקמיצה, נקראת "והנותרת מן המנחה" ותאכל, והיינו דלזעירי השיריים אסורין באכילה ולרבי ינאי מותרין [ויש ברש"י לשון אחר אף לרבי ינאי אסורין ומשמעות דורשין יש ביניהם].

שנינו במשנה: קמץ בשמאל וכו'.

מנא הני מילי דהקומץ בשמאל פסול?

אמר רבי זירא, דאמר קרא "ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנחה", כף זה אינו יודע מהו, ימין או שמאל, כשהוא אומר [בטהרת מצורע] "ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית", ואנו למדים, כאן

זה לגבי סילוק הבזיכין שהרי היא הקמיצה ומה שייך לתלות זה בלחם הרי בפירוק הלחם לא חל כלל דין קמיצה ומדוע הביאו דין זה לגבי הלחם בעצמו.

ובאר בזה הגרי"ז שדין נחסר שייך אף בלחם, משום שלחם הפנים אין הוא רק דין שיריים לבזיכין, אלא מלבד זאת יש בו דין עצמי שהוא עצמו קרבן, ואין זה כלחמי תודה וכשיריים של מנחה שהם רק שיריים אלא שהוא בעצמו קרבן, וזה הבאור בדברי השיטה מקובצת שכתב שדין זה של לחם הפנים שחסר הוא נלמד מפסוק של היא האמור בלחם הפנים, כיון שהוא דין מיוחד שלחם הפנים שנחסר פסול, ולכך אף שנחסר לאחר קמיצה אין הוא פסול משום שהוא שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה, אלא שהוא פסול

שחסרו בין קמיצה להקטרה שהדין הוא שמקטיר הקומץ עליהם אם אותם שיריים מותרים באכילה, הרי מבואר בברייתא לעיל שנפרס לחמה של לחם הפנים לאחר שפרקה יקטיר הבזיכין ואותם שיריים אסורים באכילה, והטעם בזה כיון שהם שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה, אם כן מבואר בפורש ששיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אף שמקטיר הקומץ הרי הם אסורים באכילה.

והגרי"ז תירץ בזה, על פי מה שיסד בעיקר דין נפרס לחמה, שהקשה הגרי"ז שבדברי רש"י והרמב"ם מבואר שדין זה שנפרס לחמה הביאו לגבי הלחם בעצמו שנחסר קודם שפרקוהו ולא לגבי הבזיכין, ולכאורה כיון שהוא מטעם של מנחה שחסרה קודם קמיצה היה להם להביא דין

כפו יתן הכהן על תנוך און המטהר הימנית ועל בהן רגלו הימנית על דם האשם, ולשון דומה כתוב [גם לגבי דם וגם לגבי שמן] במצורע עני, ושם כתוב "על מקום דם האשם".

ומשנינן: חד בהן יד ורגל להכשיר צדדין א-א של בהן שכשרין, וחד לפסול צידי צדדין דהיינו בשר התחתון של כף, ד"על" דוקא — ולא תחת.

ומקשינן: מה שכתוב "על דם האשם" ו"על מקום דם האשם" למאי אתו הני, שני הפסוקים, שפסוק אחד צריך לומר שיתן השמן

על דם האשם ולא בצידו, אלא מה צריך פסוק נוסף?

ומשנינן: אי כתב רחמנא "על דם האשם" לחוד, הוה אמינא, איתיה לדם — אין, יתן את השמן, אבל אם נתקנה הדם לא יתן, כתב רחמנא "על מקום", שאף על פי כן יתן השמן על המקום שניתן עליו הדם, ואי כתב רחמנא "על מקום" לחוד, הוה אמינא דווקא נתקנה, אבל אם איתיה לדם, אימא הוי חציצה בין שמן לבהן ויפסל (34), קא משמע לן הפסוק הנוסף דנותן השמן על הדם ולא

ומקשינן: ואימא אדרבה, נלמד מכאן, מה כאן שמאלית, אף בעלמא נמי שמאלית?

ומתריצין: ארבעה "שמאלית" כתיבי, תרי בקרבן מצורע עני ותרי בעשיר, וכך אנו לומדים, אחד לגופו, דבמצורע צריך שמאלית, ואחד לומר דווקא כאן שמאלית אבל במקום אחר — ימין, ואחד לומר שלא תאמר שיש כאן מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דאפילו ימין דכהן כשר בשמן דמצורע, ואחד דלא תאמר מה כאן שמאלית — אף בכל מקום שמאלית [עיי' ברש"י עוד פירושים].

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא, כיון שאמרת שדורשים כל "שמאלית" הכתובה בפרשת מצורע, "על בהן ידו הימנית" ו"על בהן רגלו הימנית" דכתיב בשמן פעמיים [בעשיר ובענין] למה לי, למה פרט הפסוק כלל בוהן יד ורגל ימנית בשמן דמצורע, הרי כתוב ד"על דם האשם" יתן את השמן, והרי בדם האשם כתוב בהן יד ורגל, ולמה צריך לכותבו כאן?

[כך הוא לשון הכתוב, "ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוך און המטהר הימנית ועל ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית", ובהמשך "ומיתר השמן אשר על

דין חדש על הלחם שכשנפרס הרי הוא פסול בין קודם קמיצה בין לאחר קמיצה, לכך אין מזה הוכחה לדין שיריים שחסרו, שהרי נתבאר שאין זה מטעם שיריים שחסרו אלא שהוא פסול בלחם ומיושב היטב קושית התוספות.

34. הגרי"ז הקשה מה צריך פסוק לומר שהדם אינו חוצץ בפני השמן, הרי מבואר בזבחים [לה

חדש בדין הקרבן של לחם הפנים, ובוה מבואר דברי רש"י והרמב"ם שדין נפרס תלוי בפירוק הלחם, שכיון שהוא פסול חדש של לחם הפנים, ואין זה פסול של מנחה שחסרה אם כן הרי זה תלוי בפירוק הלחם.

ובזה מיושב קושית התוספות, שכיון שנתבאר שהדין של נפרס לחמה אין הוא מטעם של שיריים שחסרו שאסורים באכילה, אלא שהוא